

Lausunto Rakentamisen materiaalitehokkuuden edistämishjelma

Ekokumppanit Oy toimii Pirkanmaan alueella kestävän kehityksen edistäjänä. Toimintaan kuuluu mm. jätteen synnyn vähentämisen neuvonta. Ekokumppanit Oy hallinnoi myös EAKR-rahoitteista **Tampereen rakennuskulttuurin neuvonta- ja koulutuskeskus** -projektia, jonka tavoitteena on luoda korjausrakentamisen alalla toimivien verkosto. Syntyneeseen verkostoon kuuluu oppilaitoksia, yrityksiä, kolmannen sektorin toimijoita sekä viranomaisia. Verkosto on järjestäytynyt Pirkanmaan rakennuskulttuuriyhdistys ry:n muotoon, joka jatkaa projektin synnyttämää toimintaa.

Yleiskommentteja luonnokseen

Rakentamisen materiaalitehokkuuden edistämishjelma tukee hyvin niitä ajatuksia ja toimintamalleja, joita olemme omassa toiminnassamme havainneet hyväiksi. Tällaisia ovat mm. tavoitteet rakennusjätteen määrän vähentämisestä, lajittelusta, kierrätyksestä ja kasvihuonepäästöjen vähentämisestä.

Neuvonta ja ohjaus liittyvät toimintaamme. Neuvomme kotitalouksia mm. jätteen määrän vähentämisessä ja lajittelussa sekä energiansäästöissä. Tampereen rakennuskulttuurin neuvonta- ja koulutuskeskus -projektin puolella on noussut myös tarve **purkamisen neuvontaan**, jotta rakennusosat purettaisiin niin, että ne olisivat paremmin hyödynnettävissä uuden käyttötarkoituksen kannalta.

Tarkempia kommentteja eri kohtiin

1. Uudisrakennusten materiaalitehokkuus

Rakentamisen materiaalitehokkuuteen liittyviä ongelmia ja esteitä luonnoksessa on esitelty varsin kattavasti. Uudisrakentamisen puolella voisi vielä painottaa sitä, että ei ole huoltovapaita rakennuksia. Rakennusten huoltamiseen tulisi kiinnittää erityistä huomiota. Säännöllisesti huolletun rakennuksen asumis- ja käyttömukavuus säilyy eikä korjaustaakka kasva ylivoimaisen suureksi.

Pitää tarkentaa kohtaa ”rakennus suunnitellaan pitkäikäiseksi, helposti ylläpidettäväksi ja korjattavaksi”. Rakennusta suunniteltaessa tulisi huomioida se, että **eri rakennusosien elinkaari on erimittainen**. Esim. talotekniikka vanhenee nopeasti kun taas talon rakenteet säilyvät yleensä koko rakennuksen elinkaaren. Suunnitteluvaiheessa tulee huomioida se, että lyhytikäiset rakennusosat ovat helposti vaihdettavissa ja korjattavissa.

Purettavuuden huomioimista pitää myös tarkentaa siten, että purkujätteen lajittelu ja uudelleenkäyttö otetaan huomioon jo suunnitteluvaiheessa. Tämä ehkäisee jätteen muodostumista.

Voi myös selventää, mitä tarkoitetaan käyttäjälähtöisten työkalujen ja tuotteiden puute, johon viitataan rakennusten muuntojouston yhteydessä s. 8.

2. Kiinteistönpidon ja korjaamisen materiaalihokkuus

Tässä kohdassa ehdotettuna toimenpiteenä on julkisten hankkeiden esikuvaroolin korostaminen. Julkiset rakennukset ovat yleensä suuria ja niiden hallinnointi on ammattilaisten käsissä. **Hyviä käytäntöjä voisi etsiä myös yksityiseltä puolelta ja pienemmistä kohteista.** Kuten sivulla 9 todetaan, ”ongelmat esiintyvät varsin erilaisina ammattimaisessa ja suuren mittakaavan kuin omatoimisessa tai pienimuotoisessa korjaamisessa”. Esikuvia ja neuvontaa tulisi jakaa eri ryhmille erilaisissa yhteyksissä.

Tampereen rakennuskulttuurin neuvonta- ja koulutuskeskus –projektin näkökulmasta **painopiste tulee olla säästävässä korjaamisessa**, projektin puolella puhutaan myös säilyttävästä korjaamisesta, jolloin korjataan vain ne osat, jotka ovat elinkaarensa päässä. Kaikki osat, jotka ovat vielä korjattavissa, säilytetään ja huolletaan. Korjaaminen tulee tehdä niin, että korjatut kohteet ovat uudelleen korjattavissa sen jälkeen kun se taas on tarpeellista. Säilyttävien menetelmien tulisi olla korjausrakentamisessa mieluummin sääntö kuin poikkeus. Säilyttävien menetelmien avulla säilytetään rakennuksen kulttuurihistoriallisesti arvokkaita osia, vältetään suurimittaiselta purkamiselta ja jätekuormilta. Tämä edellyttää asennekasvatusta, ettei esim. kuluneiden vetonappien takia vaihdeta koko keittiötä tai vaihdeta ikkunoita sen vuoksi kun naapuritalossakin vaihdettiin.

3. Materiaalihokkuusosaamisen lisääminen

Tähän toivotaan lisää konkretiaa: Parantamalla kunnallisten viranomaisten (rakennusvalvonta, ympäristöviranomaiset, hankintatoimi) materiaalihokkuusosaamista ja yhteistyötä. Kysymys kuuluu: Miten osaamista ja yhteistyötä parannetaan ja millaisilla mittareilla parantunut taso todennetaan?

4. Jätehuollon ohjauksen, tilastoinnin ja raportoinnin parantaminen

Erittäin kannatettava ajatus! Helppokäyttöisyys täytyisi olla etusijalla ja ohjelman tulisi ohjata käyttäjää toimimaan fiksusti. Järjestelmän käyttöönotosta voisi saada esim. alennusta jätemaksuun, jolloin sen käyttäminen olisi kannustavaa.

Kohdat 5. Parannetaan rakennusjätteiden vastaanotto- ja hyödyntämispalveluja ja 6.

Rakennusmateriaalien kierrätyksen edistäminen tulee yhdistää, jotta rakennusmateriaalit saataisiin uudelleen käyttöön. Jätelaissa (5§) tarkoitetaan *jätteellä* ainetta tai esinettä, jonka sen haltija on poistanut tai aikoo poistaa käytöstä taikka on velvollinen poistamaan käytöstä, mutta myöhemmin sanotaan, että aine tai esine ei ole enää jätettä, mm. jos:

- 1) se on läpikäynyt hyödyntämistoimen;
- 2) sillä on käyttötarkoitus, johon sitä käytetään yleisesti;
- 3) sillä on markkinat tai kysyntää;

Rakennusmateriaalien ja -osien kohdalla jätteen määritelmä voi olla vaikeasti sovellettavissa. Jätteenä vastaanotettu materiaali voi löytää uuden käyttötarkoituksen, jos materiaalin voi ottaa käyttöön vielä sen jälkeen kun se on otettu jätteenä vastaan. Toisaalta liiketoiminnan synnyttäminen rakennus- ja purkujätteiden ympärille on haasteellista, jos ko. toimijoiden on järjestettävä jätteen keräys, varastointi ja tuotantotilat jätehuollosta erillään. Lajittelun jätteen määrät voivat jäädä niin pieniksi, että erillisen keräysjärjestelmän rakentaminen ei ole kannattavaa.

Molempiin kohtiin tarvitaan vahvaa panostusta tiedotustoimintaan, jotta rakennusjätteet lajitellaan myöhempää käyttöä tukevalla tavalla, lajitellun jätteen vastaanotto on oltava riittävän lähellä ja helposti saavutettavissa ja jotta jätteen hyödyntäjät myös tietävät, mistä raaka-ainetta saa ja millaisessa kunnossa se on. Myös jätteelle tulee olla yksiselitteiset laatustandardit, aluksi yleisellä tasolla ja sen jälkeen tarkennettuna eri materiaaleittain (kuten nyt ollaan tekemässä puujätteen osalta).

Tampereen rakennuskulttuurin neuvonta- ja koulutuskeskus –projektin piirissä on nähty tärkeäksi alueellinen toiminta. **Paikallista rakennusmateriaalin kierrätystä tulee tukea**, sillä silloin minimoidaan kuljetusmatkat ja samalla säilytetään paikallista rakennuskulttuuria. Eri alueilla on toiminut rakennusmiehiä ja –ryhmiä, joiden jäljiltä alue on saanut ominaispiirteensä, joiden ei suo katoavan. Eri alueet ovat hyvinkin erilaisia: maaseutualueet, tietyn ajan kaupunginosat, puurakentaminen, tietyt koristamisen tavat jne. Onkin tärkeitä muistaa myös pienet yritykset, jotka toimivat paikallisesti ja voivat erikoistua ko. alueen korjaustoimintaan. Tämä on tärkeä lisä rakennusteollisuuden tuottamien massaratkaisujen rinnalle.

7. Lajittelun ja kierrätyksen teknologian edistäminen

Ekokumppanit Oy:llä ei ole resursseja teknologian edistämiseen, mutta yritys on mukana esim. ReUse-hankkeen verkostossa. Ekokumppaneiden rooli on mm. hankkeen tulosten jakamisessa ja tiedottamisessa oman verkoston sisällä. **Tarvitaan yhteistyötä ja erilaisia pilottihankkeita**, sillä lainsäädäntö tuo uusia haasteita, joihin yksityiset yritykset eivät voi vastata ilman selvää panostusta tutkimukseen ja tuotekehittelyyn.

Suvi Holm
Ekokumppanit Oy
Valssipadonraitti 3
33100 Tampere

Lisätietoja:

- Ekokumppanit Oy: <http://www.ekokumppanit.fi/>
- Tampereen rakennuskulttuurin neuvonta- ja koulutuskeskus: <http://www.trkk.fi/tampereen-rakennuskulttuurin-neuvonta-ja-koulutuskeskus-projekti>